

היה שיגברו מתחים בין הנשים, שגם בזמנים נורמאליים בבית, לא חסרו. אלקס ורותה, המורים בפנינו, פתחו כיתות לילדי בית הספר, אבל התנאים היו ארעיים מדי, כדי ליצור מסגרת מחייבת.

הילדים היו בני בית ביפו. מה יפו, בתל-אביב כולה, בקיוסקים עם סוכריות על מקל וגוזז. על שפת הים, שם השתוללו בתוך גלי הים והאמהות גוועו מפחד. "הם שדים במים, אין לנו שליטה עליהם, אנו פשוט חסרות אוניס". אחדים מהמבוגרים גילו את יפו, בדומה לאלאדין ומנורתו. שמואל הרמל, ניצול שואה מצ'כיה, שהוא ואישתו פירחה הגיעו לגברעם עם שרידי הגרעין הצ'כי, שבר כלי בעצמו, שפונה עם הנשים, זיהה את טבעת השומרים ביפו העזובה. כל יפו הייתה מחסן גדול אחד, מלא אוצרות וסחורות, שלא לדבר על הדירות העזובות על תכולתן. הרבה רכוש נעל שם במרתפים ובמחסנים ורכוש זה, על פי החוק הבינלאומי, חייב היה לעמוד תחת הפיקוח של המפקח על רכוש נפקדים. איני יודע מה קרה עם הרכוש העצום הזה, החנויות, המחסנים, תכולת הדירות - אני מניח שחלק ניכר נפל לידי הבוזזים המקצועיים, שוודאי חיכו בפניה. שמואל הרמל גילה את המחסנים, אך גילה גם את עצמו.

הכל נשאר בינתיים במסגרת הקיבוצית; איני יודע כמה חבילות בדים מסר לאידה, כמרכזת מחסן הבגדים, ואם בכלל - וכמה הצליח למכור, מסביב לפינת הרחוב. אך סינדרום ברי"ר פעל שוב: החל משדירת החנות בכפר הכבוש, בהעמסת הרהיטים של שמואל אבל ע"י הפלמ"חיקים וכלה בגניבת רכוש נטוש ביפו. חשבתי הרבה על התופעה: גילויים של תאוות בצע, של אנוכיות רגעית, באווירה של הפקר טרם אבדון (העמסת הרהיטים), זלזול בזכויות הנשדדים. נכון שבשנים ההן חיינו קרוב לקו העוני, לפי המושגים של היום. אבל אותם אוצרות אלאדין, לא עשויים היו לשנות את מצבנו מן היסוד. כל הגניבה הייתה עלובה והפחיתה מערכנו העצמי. ציניקן אולי היה מעיר לנו, שאנו פשוט לא האנשים המתאימים במקומות הנכונים. סופר, מפה לאוזן (ולא כצי"באט ליד המדורה), על מיליוני לירות סטרלינג, שנעלמו מכספות בנקים ערבים בזמן הכיבוש, ולא דווקא החיילים היו המעורבים. אירועי המלחמה העירו יצרים רדומים, או פיתחו נורמות התנהגות חדשות, קראו לזה איך שתרצו - העניין הפך כבר לבדיחה: תייר מתפלא מחדר השיבות החדש של הממשלה, הלא פחות חדשה, ושואל: אם כבר הכל כה מפואר, למה לא תליתם את תמונתו של הרצל באולם השיבות? התשובה הקולעת הייתה: "את זאת לא מצאנו ביפו!".

ואם בחופשה רוצים גם לבלות. איני זוכר, כמה כסף היה לי בכיס. לבילויים גדולים זה וודאי לא היה מספיק. עם זאת לא ידענו מה יש לתל-אביב להציע, לחייל בחופשה, בימים אלו. לפנות ערב קפצנו על אוטובוס - אל שפת הים. הטיילת הייתה גאוותם של תושבי ת"א, אף שהייתה קצרה מאוד ובימים ההם לא מטופחת ביותר ואף מוזנחת. לא קישטו אותה בתי המלון המפוארים ובתי הקפה הנוצצים. ההמון, שטייל להנאתו הלך ושוב במסלול הקצר, מנה כרבעה. כולם התהלכו, כאילו כל רגע עומד להתרחש אירוע מעניין ביותר, שאסור להפסיד. מה עומד לקרות, איש לא ידע, אך כל אחד ציפה. מוזר היה שכל הקיוסקים הקטנים, הדלים, היו סגורים, נעולים, ושום סימן לא הצביע על כך, שהשמים ימטירו עלינו גלידות וסוכריות על מקל... "מעמד טיילת תל-אביב" היה מסתורין רק עבורנו, הקיבוצניקים. אנשי תל-אביב ידעו שאותו ערב, שבחרנו כערב בילוי, היה ערב ט' באב, ולפי המסורת וה"סטטוס קוו" של ממשל בן גוריון החדש, בערב זה כל בתי העינוגים סגורים. כשזה התברר לנו, לא יכולנו אלא לתהות מטמטום הרבבה, שהלכה, כנועה למנהג אידיוטי, הלך ושוב ללא תכלית.

מול "מלון ירושלים" הייתה תחנת משטרה צבאית. מה תפקידה המיוחדת הייתה בלב העיר ולא באחד הבסיסים הגדלים, שקמו בינתיים בשרונה או בצרפין, איני יודע; יתכן שביפו הכבושה נוכחותה עוד הייתה דרושה. עיסוקם העיקרי של יושבי התחנה היה תרגילי סדר, מהבוקר עד הערב. נאמר לנו, כי לעת עתה זו היחידה הצבאית היחידה, בצבא ישראל המתארגן וקם, הראויה לשמש בקבלה רשמית של דיפלומטים ואורחי חוץ נכבדים, שעמדו לפקוד את חופי הארץ בקרוב. צ'כוסלובקיה הקטנה הייתה הראשונה בין המדינות שהכירו בישראל, והייתה נכונה להחליף אתה שגרירים, עוד לפני רוסיה ואמריקה. לכן מן הראוי לקבל את השגריר הצ'כי המגיע בכל דקדוקי הטקס, ולכך נחוצה מחלקת חיילים, שתוכל לקבלו בהצדעה. יחידה מעין זו עדיין לא הייתה מצויה בין כוחות הלוחמים שלנו. הופעה חיצונית, כאנשי צבא מסודרים, הייתה מהם והלאה ובמיוחד יחידות הפלמ"ח, שהזכירו יותר את חילות מלחמת שלושים השנה. לא היה צריך ללכת רחוק; כשהאו"ם ביקר בקווי הכוחות העוינים בדרום, הם ביקשו לראות את מפקד הכוחות הישראליים במשלטי סעד. נאמר להם שזה Captain Wartenburg. כשהגיעו, הופיע ה-captain, לא אחר מאשר מיוזענו יחזקאל מעוז, בתחתונים וסנדלים קרועים, לא מגולח. לא קל היה לו